

ST. — NO. 1574. Entered as second-class matter, December 6, 1937, at the post office, CHICAGO, ILL., 10. NOVEM BRA (November 10), 1937

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LETO—VOL. XXXII.

POMIK UNIJ V DELAVSKO POLITIČNO AKCIJO

MOŽNOSTI ZA USTANOVITEV VELIKE DELAVSKE STRANKE V ZED. DRŽAVAH POVEČANE

Razkoli, spori med unijami in zmote v taktiki evira politični akcij CIO

Veliko novih prilik za socialistično vzgojno delo.
—Zmagu v Bridgeportu; poraz v Readingu

Za občinske volitve, ki so se vrstile v nekaterih mestih dne 2. novembra t. l. je bilo veliko zanimanja. Posebno napeto je bilo na volitvah izvolitev predstavnikov v New Yorku in Detroitu.

Cudna kombinacija

V New Yorku se je potegoval za ponovno izvolitev sedanji župan Fiorello La Guardia. Proti njemu je stal kandidat demokratske stranke, katerega je podpiral tudi Farley, ki ni samo glavni poštarni, ampak tudi glavni načelnik demokratske stranke in eden najvažnejših članov v Rooseveltovi administraciji. La Guardia je bil teoretično kandidat republikanske stranke. Ta je agitirala zanj in izjavljala, da će zmagati, bo to klofuta demokratski stranki v celoti in s tem zvezni vladi. La Guardia je pristaš "new deal". Njegov protikandidat demokrat Mahoney je tudi paradiral kot Rooseveltovec. V kampanji so demokrati trdili, da bo zmagal La Guardia, bo to ob enem zmaga republikanske stranke in velik moralen udarec za demokrato. Udarec je bil res — udarec do nezavesti, ampak za demokraticno politično mašino v New Yorku, ki jo ameriška javnost že dolga leta pozna pod označbo Tammany Hall. Bila je ena najbolj koruptnih političnih mašin v zgodovini te dežele. Ako zmagoviti La Guardia v svojem boju za pošteno upravo omaga, ga bo nadvladal nova republikanska mašina, ki se bo razvila v prav tako krapnovo gnezdo, kakor je bila poražena Tammany Hall.

Pol milijona glasov na delavski listi

La Guardia je bil županski kandidat tudi newyorske Amerikan Labor Party, na kateri je glasovalo zanj blizu pol milijona volincev. Ker je dobro organizirana in ima zaledje v uradu, je postala v mestu in državi New York političen fakultati! Indorsirala je več dru-

Pravilno štetje vseh nezaposlenih odvisno edino od sodelovanja

Vlada Zed. držav poskuša preteči brezposelne. Nič točno ne ve, ali jih je devet, ali sedem, ali trinajst milijonov takih, ki isčejo delo, pa ga ni za vse.

V Proletarju smo pomen tega štetja obsežno pojasnili v izdaji z dne 27. oktobra. Mednarodne oblasti žele, da pri tej akciji pomagamo. Štetje se prične 16. novembra in izpolnjevine karte morajo biti vrnjene najpozneje 20. novembra. Za pojasnila in nadaljnje karte se obrnemo na poštné urade, za izpolnitve kart pa tudi lahko v klube brezposelnih, v urade delavskih listov itd... Nasim brezposelnim je v izpolnitvenih kart na razpolago dne 16. in 17. novembra urednik Proletarca, ki je v akciji za čim boljše registriranje vseh nezaposlenih obljubil pomagati.

C. I. O. v politiki

V Detroitu si je delavstvo organiziralo kampanjo za županske volitve pod okriljem voditeljev lokalnih unij CIO. (Nadaljevanje na 5. strani.)

Tudi topovi imajo v tretjem rajhu "slabo letino"

Dolžnost vsakega "arijskega" fanta in dekleta v Nemčiji je, da se čim prej poročita, in da spravita na svet toliko otrok, kolikor jima njuna narava dopušča. Hitlerjev režim je pognal iz industrije, pisaren in šolah že večino žensk ter jih potisnil v gospodinjska dela, v zagon in v negovanje otrok. Nove voporočence so deležni bonusa, čim mlajši se vzamejo, večja je nagrada. Ič potem dobre nadaljnje podpore, ce vrše svojo dolžnost do očetnje. Čim-

več otrok v družini, večji so privilegiji in podpore. V kinu, v nacijskem tisku, v fabriških čitalnicah za delavce—povsed je pred očmi nacijska propaganda, da Nemčija mora večati število svojega prebivalstva, in sicer število "čistokrvnega arijskega" prebivalstva. Kar se tiče Zidov, lahko izvajajo med seboj porodno kontrolo kolikor hočejo.

Nacijska propaganda uči ljudi zaničevati zakone brez otrok in se norčevati iz onih, ki imajo le enega ali dva. Vsak

zakonski par bi jih moral imeti najmanj pet.

Kampanja za več rojstev vseeno ni pomagala. Naobratno — število rojstev v tretjem rajhu nazaduje. Izgleda, da

Nemci prav nič ne mika producirati izobilje hrane za tobove, kajti iz uradne statistike je razvidno, da je lani število rojstev v Nemčiji jake padlo, v prvih šestih mesecih 1937 pa jih je bilo 4,000 manj kakor v enaki dobi l. 1935, ko so leta 1934 prvič nazadovali.

Tudi porok je manj. V prvih šestih mesecih leta 1934 jih je bilo 338,085, letos od januarja do junija pa samo 284,987. Ko je Hitlerjev minister propagande skoval pred meseci geslo, da so topovi boljši kot maslo, so se mu v inozemstvu čudili, ker ljudje ne verjamejo, da bi si pritrigovali na hraniti začetki, kar jih poznajo stavkovni konflikti v ameriški zgodovini.

Dejal je,

da je prišlo samo v Akron dva tisoč oboroženih Lewisovih mož, da bi pokljali "lojalne delavce" v jeziklarnih. Milice pa je na njegovo povelje Lewisovi držali preprečila krvavi namen ...

"STRAŽA" PRED KITAJSKO

Ko je Japonska pričela z "nenapovedano" vojno proti Kitajski, si je predstavljala, da ne bo posebnih zapletljajev in ovir k njenim ciljem. In jih od kraja res ni bilo. A vendar so končno postali večji, nego se jih je nadaljala. Osvojila si je severno Kitajsko in skoraj razdelila ves Sanghaj ter mnoga druga važna kitajska mesta. Pa je prišla situacija tako daleč, da se je Japonska vzlizala s svojim zmagam uletela, in da je Kitajska spoznala, da klub vsemu bo Japonska vendarle zmagovita, pa je fašistična trozvezba (Italija-Nemčija-Japonska) učinkila konferenco demokratičnih sil v Bruslju z novico, da bo Hitler napravil mir v Aziji. Stvar je bila izmišljena. Taka so pota kapitalizma in njegovega izročka — fašizma.

TOM MOONEY V NOVIH NAPORIH ZA OSVOBODITEV IZ JEČE

Odbor za obrambo Tom Mooneya (Tom Mooney Molders' Defense Committee) je začel z akcijo, da přifira zadivo za njegovo osvoboditev znotraj vrhovnega sodišča. Stalo bo najmanj \$15,000, kajti treba pripraviti zapisnik procesa, ki obsegata kakih 14,000 stran ter vsega legalistično potrditi za resničen dokument. Trije posebni legalni dokumenti, ki jih je treba pripraviti za vrhovnega sodišča, bodo stali \$3.000. Ce bo vrhovno sodišče uspehalo, da se mu predloži ves proces v Mooneyjevi zadivo, bo to stalo nadaljnih \$7,500. Obrazbeni odbor pa je brez sredstev. Zato se je Tom Mooney obrnil na ameriško delavstvo in organizacije s posebnim pismom, v katerem pojasnjuje težkoči, ki so združene z njegovo obrambno akcijo, in apelira za gromotno pomoč.

Veliko dela za socialiste

Volilna kampanja v New Yorku je dokazala, da je odločajoča delavška stranka močna zgraditi. A ob enem tudi, da bo vzel mnogo časa, predvso se tako gibanje povsem odvobli vpliva politikov republikanske in demokratske stranke. V tem gibanju za delavško stranko imajo socialisti veliko, kako hvaležno polej: Njih glavna naloga je delavce učiti, da je delavška stranka resnično delavška le, ako se po polnoma loči od demokratske in republikanske stranke ter se bojuje proti njima; dalje, delavška stranka mora imeti program, ki ne bo le kopa socialnih reform, ampak ki bo vseboval tudi temeljni načrt za preuredbo socialnega reda po socialističnih principih.

C. I. O. v politiki

V Detroitu si je delavstvo organiziralo kampanjo za županske volitve pod okriljem voditeljev lokalnih unij CIO. (Nadaljevanje na 5. strani.)

Lojalistična Španija ne bo premagana!

V Ameriko se je nedavno vrnil Leland Stowe, korespondent dnevnika New York Herald Tribune, ki pravi, da je situacija v Španiji dobro proučil in smatra, da lojalistov fašisti ne bodo mogli premagati. Ko so fašisti pričeli s civilno vojno, je bila lojalistična milica organizirana v naglici. Bila je v primeru z regularno armado, ki so ji poveljevali fašisti, neizvležana in le njenemu velikemu pogumu ter idealizmu gre za sluga, da je bila vzdolj temu v stanju rešiti republiko pred regularno armado. Danes pa je lojalistična milica izvežbana, disciplinirana in dobro oborenja armada, ki je niti italijanske legije ne morejo premagati. Stowe je na predavateljski turji v Španiji pod pokroviteljstvom severoameriškega odbora v pomoč demokratične stranke in aktiven v uniji učiteljev, v kateri je bil do prošle konvencije podpredsednik.

Farsa brez primere

Nemčija je za narodni "socializem". Italija za absolutno kontrolo in če treba tudi za drastično obdobjenje kapitalizma. Japonski militaristi so za socialno "preuredbo". Vsi govorijo proti kapitalizmu. A zvezde sklepajo proti komunizmu — proti človečanstvu in socialni pravici.

V Angliji so nekaj časa to protikomunistično trozvezo motorilnikov dokaj dopadljivo in jo bodo toriji prejkone še dolgo, dokler jih ne udari po glavi. Kaj-

Zveza Japonske, Nemčije in Italije nastala edino v osvojevalne namene

"Boj proti komunizmu" le pretveza za pripravljanje vpada na sovjetsko ozemlje, v angleške kolonije in za oparske pohode v druge dežele

Dogodilo se je: Japonska, Italija in Nemčija so se proglašile za najbolj civilizirane dežele na svetu. Sklenile so zvezo proti "komunizmu" in za obrambo civilizacije. Nikogar ne misli napasti — nobene dežele se lotiti. Kako idealno! Škoda zanje, da jim nihče ne verjame!

Alianca, ki laže sama sebi

Nemčija, Italija in Japonska so v ogromnem gospodarski krizi. Kapitalistični tisk je ni pripravljen priznati, razen v malih noticah, ker se boji "komunizma" prav tako, kakor mikado, Mussolini in Hitler. V njihovih deželah vladata toljka, ki bodo kot v niti eni demokratični deželi na svetu. Ampak v Italiji, Nemčiji in na Japonskem ljudstvu tega ne sme izvedeti. Vzrok slabih razmer je torej edinole "komunizem". Treba ga ugonobiti.

Kaj je "komunizem"?

Se nikdar v zgodovini niso sklenile tri takozvane velesile z dveh kontinentov sveta tako lažnjive zveze, kakor so jo Nemčija, Japonska in Italija! Kakor trije svetniki — sveti trije kralji — so se postavili, in pravijo, "mi edino vemo, kako slediti zvezdi vodnici repaic!"

Roparji v ovčji koži

V resnici pomeni zveza proti "komunizmu" edino nakane za osvajanje. Zaupniki teh današnjih modernih piratskih velesil so rekli drug drugemu: Anglia ima veliko, Rusija je prevelika in prebedala, Francija propada, Zed. države so pomahučene, mi pa imamo vsega tako malo! Kaj bi pomislil! Vse, kar bo vzete na svetu, je vsele sila. Mi smo držni, oni so pohlevni in se laskajo vsakemu, samo, da jim ne bi kaj storil. Čemu to, ko pa je zgodovina odločila naše tri države — Nemčijo, Japonsko in Italijo, da zavladajo nad svetom in si ga razdele.

Edino to in nič drugega je smisel protikomunistične pogodbne med njimi. Delavski odbor (National Labor Committee) soc. stranke bo imel sejo v Detroitu 20. in 21. novembra. Naloga tega odbora je organizirati socialistične delo v korist unij. Allan Strachan v Detroitu in Roy Reuther v Flintu, oba socialisti in aktivni v uniji avtinskih delavcev, sta člana tega odbora: Arthur McDowell je tajnik. Seje se udeleži tudi Maynard C. Krueger, član eksekutivne socialistične stranke in aktiven v uniji učiteljev, v kateri je bil do prošle konvencije podpredsednik.

z delavci prenatrpane, zato se v rovih vrste ali pa jih je preveč v njih, zato zasužijo jake malo, čeprav delajo vsak dan.

O svojem obisku v naselbini Midway pravi Zorko, da so mnogi naši rojaki zavedni in je z njimi prav lahko izhajal, bili so z njim prijazni, toda vsled nekega nesporazuma med njimi in konferenčno organizacijo v zapadni Penni so vodstvu toliko zamerili, da mu za enkrat še ne odpuste. Zato tudi agitacija v Midway ob tej priliki ni uspela. S časoma se bo stvar pozabilo in bo spet vse dobro.

L. ZORKO SPET V CLEVELANDU

S. Louis Zorko, ki je bil na agitaciji za Proletarca in JSZ v Pensylvaniji, je moral radi društvenih in osebnih opravkov nazaj v Cleveland. Ko jih uredi, se vrne na agitacijo v Pensylvanijo. Najprvo gre iz Clevelandca v Johnstown in okoliške naselbine, nato pa se v naselbino okrog Pittsburgha, kolikor jih še ni obiskal.

Piše, da mnoge tovarne v Pittsburghu odslavljajo delavce, ostale pa so znižale delovne ure, da so delavci povprečno uposleni le po par dni v tednu. Premogarske kempe pa so

delavci prenatrpani, zato se v rovih vrste ali pa jih je preveč v njih, zato zasužijo jake malo, čeprav delajo vsak dan.

Midway pravi Zorko, da so mnogi naši rojaki zavedni in je z njimi prav lahko izhajal, bili so z njim prijazni, toda vsled nekega nesporazuma med njimi in konferenčno organizacijo v zapadni Penni so vodstvu toliko zamerili, da mu za enkrat še ne odpuste. Zato tudi agitacija v Midway ob tej priliki ni uspela. S časoma se bo stvar pozabilo in bo spet vse dobro.

Delavski odbor (National Labor Committee) soc. stranke bo imel sejo v Detroitu 20. in 21. novembra. Naloga tega odbora je organizirati socialistične delo v korist unij. Allan Strachan v Detroitu in Roy Reuther v Flintu, oba socialisti in aktivni v uniji avtinskih delavcev, sta člana tega odbora: Arthur McDowell je tajnik. Seje se udeleži tudi Maynard C. Krueger, član eksekutivne socialistične stranke in aktiven v uniji učiteljev, v kateri je bil do prošle konvencije podpredsednik.

Delavski odbor (National Labor Committee) soc. stranke bo imel sejo v Detroitu 20. in 21. novembra. Naloga tega odbora je organizirati socialistične delo v korist unij. Allan Strachan v Detroitu in Roy Reuther v Flintu, oba socialisti in aktivni v uniji avtinskih delavcev, sta člana tega odbora: Arthur McDowell je tajnik. Seje se udeleži tudi Maynard C. Krueger, član eksekutivne socialistične stranke in aktiven v uniji učiteljev, v kateri je bil do prošle konvencije podpredsednik.

Delavski odbor (National Labor Committee) soc. stranke bo imel sejo v Detroitu 20. in 21. novembra. Naloga tega odbora je organizirati socialistične delo v korist unij. Allan Strachan v Detroitu in Roy Reuther v Flintu, oba socialisti in aktivni v uniji avtinskih delavcev, sta člana tega odbora: Arthur McDowell je tajnik. Seje se udeleži tudi Maynard C. Krueger, član eksekutivne socialistične stranke in aktiven v uniji učiteljev, v kateri je bil do prošle konvencije podpredsednik.

Delavski odbor (National Labor Committee) soc. stranke bo imel sejo v Detroitu 20. in 21. novembra. Naloga tega odbora je organizirati socialistične delo v korist unij. Allan Strachan v Detroitu in Roy Reuther v Flintu, oba socialisti in aktivni v uniji avtinskih delavcev, sta člana tega odbora: Arthur McDowell je tajnik. Seje se udeleži tudi Maynard C. Krueger, član eksekutivne socialistične stranke in aktiven v uniji učiteljev, v kateri je bil do prošle konvencije podpredsednik.

Delavski odbor (National Labor Committee)

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROCNINA V Zedinjenih državah za celo leto \$8.00; za pol leta \$1.75;

za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Še o ameriški nevtralnosti

Zed. države so v španskem konfliktu nevtralne. Zato se iz te dežele ne sme dostavljati muničije lojalistični vladi in ne generalu Francu. Slednji jo dobiva od Nemčije in Italije kolikor jo rabi, in obe jo lahko dobita v Zed. državah kolikor jo more plačati.

Med Japonsko in Kitajsko je vojna. Japonci so jo pričeli na enako zavrnati način kakor general Franco v Španiji. Toda v japonsko-kitajski vojni Zed. države niso proglašile nevtralnosti, zato smo ameriške muničijske in aeroplanske tovarne prodajati vojni material obema.

V Chicagu je bilo agentom zvezne vlade nedavno zatoženo, da komunisti nabirajo prostovoljce za armado lojalistične vlade. Uvedli so takoj preiskavo, kajti Zed. države so nevtralne in zato njeni državljanji ne smejo iti ne v eno ne v drugo armado v Španiji. Potnega lista ne izda v Španijo nikomur razen ako more dokazati, da ima res upravičen opravek. Ampak doči, ki so novačenje za španske lojaliste v Chicagu zatožili, pravijo, da vzamejo prostovoljce potne liste v Francijo kot turisti, od tam pa gredo preko francoske meje ali pa iz kakuge francoskega pristanišča s parnikom v Španijo. Ako je to res, dejal zvezni uradnik v Chicagu, bo vlada napravila temu konec in krivci bodo kaznovani.

Iz tega vidimo, da je nevtralnost lahko sicer lepa, idealna reč, ampak ne takva, kakor je nevtralnost Zed. držav v Španiji.

Edwardove "blamaže"

"Vojvoda" Windsorski (duke of Windsor) se pritožuje, da ga ljudstvo napačno razume in časopisje njegove namene napačno razjasnjuje. On hoče študirati stanovanjski problem delavcev in delo-ne razmere v industriji. On je za boljše socialno usoglašenje ali nekaj takega, pa je šel v Nemčijo, da tam začne s svojimi študijami živiljenskih razmer. Bil je Hitlerjev gost in Hitlerjev načelnik "delavske" fronte je Edwardu pokazal nekaj tovarniških delavcev v njih ter mu zagotovil, da jih ni zadovoljnejših in srečnejših ljudi na svetu kot so delave v tretjem rajhu.

Francozi so bili prvi, ki so to Edwardovo misijo "napačno" razumeli. Vpraševali so ga v svojih časopisih, čemu ne študira "delavških razmer" rajše v Franciji, kjer je že mesec nastanjen, namesto da je šel po nauke za boljše socialno usoglašenje k nacijem v tretji rajh. Avstrijski socialisti, tisti ki žive v izgnanstvu, so Edwarda opozorili, da je živel on precej časa v Avstriji, pa bi na Dunaju lahko med delave zaupno pozivedel, kako je Dunaj reševal stanovanjski problem, dokler je imel socialistično upravo. Povedali bi mi interesantne stvari.

Po dnevnem "študiranju" stanovanjskega problema in živiljenskih razmer nemških delavcev se je "duke" s svojo "duchess" odločil nadaljevati s študijami "delavških razmer" v Zed. državah. Ameriških višjih "stiri sto" se je razveselilo. Vsi so se puhili v tekmi, kdo bo dobil Edwarda v goste in mu ponujali palače v mestih in podeželske rezidence za njegov stan. Ameriška plutokracija se je v histeričnem pričakovanju visokega gosta in njegove madame razgalila za prav tako bedasto, kakor je on.

Ameriško delavstvo, ki tudi še ni bogzna koliko pametno, je v tem slučaju pokazalo več razsodnosti kot običajno. S par dobrimi potezami je jačnosti predočilo, da so Edwardove študije delavških razmer in njegov nauk za "socialno uravnoveženje" bluff. Kajti za svojega spremljevalca pri študiranju v Ameriki si je izbral človeka, ki je postal bogataš zato, ker je moderniziral organjaški sistem. Korporacijam ga je draga prodala. Posude je krasno vilo v Franciji, palačo in vite v tej deželi, in se giblje v "visoki družbi". Ta človek, ki bi Edwarda še slabše učil o socialnih problemih, kakor ga je Hitlerjev spremljevalec v Nemčiji, se piše Charles E. Bedaux. On je obvezatelj nacizma in Hitlerjev priatelj, torej res "učitelj", kašren pristoja parazitskim pustolovcem.

Prvi protest proti Edwardovemu "študiranju" za socialno uravnovešenje v Ameriki je sprejela delavska federacija v Baltimore. V resoluciji je federacija tudi povdariла, da dokler je Edwardova žena živel v Baltimore, kjer je njen bivši dom, se ni za delavske probleme nikdar zanimala. Bili so ji deveta briga, kakor vsem parazitom. Predsednik A. F. of L. William Green je dejal, da mu je resolucija vseč. Francis Gorman od unije tkalniških delavcev pa je komentiral, da naj Edward le pride pogledati, kako živijo ameriški delavci, ampak če ga bo vodil Edwardov manager Bedaux, ne bo videl resnice. Zato mu je Gorman pripravljen pokazati, v kakih razmerah žive na primer tkalniški in drugi delavci v južnih državah, kjer so najbolj izkorščani.

Tako je iz komedije nastala za Edwarda tragikomedija in novega evangeličista za socialno uravnovešenje nekaj časa še ne bo v Ameriko. Najboljše je, da se vrne v Anglijo, kjer ga bodo vodili za roko in nadzirali ministri, pa ne bo streljal toliko kozlov. Ali pa naj gre delati, kot je šel kajzerjev sin v Detroitu.

En vzrok, čemu Španci izgubljajo vero je, ker prebivalstvo v bombardiranih mestih ne more več verjeti, da vse, kar prihaja iz neba, je dobro. — A. G.

Kaos, panike, beda, vojne in napetost za nove vojne spopade — to je kapitalistični sistem!

Človek, ki je zadovoljen z razmerami kakršne so, se bo tudi v peku lahko privadil. — A. G.

STARA IN NOVA RUSIJA OB 20-LETNICI SOVJETSKE UNIJE

Dne 7. novembra je Unija sovjetskih socialističnih republik praznovala 20-letnico svojega postanka. Ob 20-letnici je pač treba storiti nekaj več. Svečanosti so bile pompozne kot so nikoli od kar je padel carizem. USSR je demonstrirala svojo občutno moč, kar se ji je zelo vprito japonsko-nemske-italijanske aliancje proti "komunizmu" še posebno potrebno. Kajti zavezništvo niso sklenile proti kominterni, kakor povdarijo, da si ga, ampak največ proti sovjetski Rusiji.

Ob njenem 20. slavji bolje revolucije, je Proletarje komentiral v prejšnji številki. Pri tej sliki naj nagnimo le, da je USSR skoroma napredovala, in da ima še nič koliko prilike napredovati, predno res postane unija socialističnih republik. Mednarodno delavstvo je: njo in ji želi uspehov na vseh poljih ljudskega blagostanja in civilizacije. Prav radi tega pričakuje, da postane nova ustava USSR resnično vzor demokracije. Slike ob strani prikazuje, kako gresata Rusija prolosti in Rusija bodočnosti narazen. Je ponatnjena, kajti narisana je bila ob eni prejnjih obletnic USSR. Ce star in novo res gre narazen v smisličke, je koristno za Rusijo. Ali vse preveč jih je, ki trdijo, da se je mladi par (nova Rusija) začel ozirati za starcem in da se tudi rezim sam pomika v "normalne" svetovne toke. To navajamo le v pojasnilo k sliki.

KOMENTARJI

Frank Somrak v Clevelandu ni smatral, da je bil kandidat demokratske stranke za župana John McWilliams pač "manjše zlo" kot republikanec Burton, zato je v kampanji za McWilliamsa ubral povsem drugačne struje kakor prijatelj Geo. Witkovich. Po Somrakovem je bil McWilliams kakor nalač kandidat za branitev delavških koristi in zato je v "Ameriški Domovini" (glasilu katoliških delavcev, s katerimi išče Geo. enotno fronto za demokratsko stranko) napisal velik dopis, ki je imel dvokloninski naslov GLAS IC NARODA. Priobčila ga je tudi "Enakopravnost". Dokler so v Clevelandu res imeli delavške kandidate, France ni pisal takih dopisov. Ampak za McWilliamsa, da! Kajti če bi bil on izvoljen, in bi Louis od domovine rekel dobro besedo, pa bi bržkone dobil "job".

V prej omenjenem dopisu je brat Somrak tudi tole napisal:

"V naši (slovenski) 23. vardi se skoraj 2,400 volilev ni poslužilo svoje državljanke pravice v primarnih volitvah. Zakaj to? Kaj je vzrok? Malomarnost ali kaj? Ako se ozremo v druge kraje (warde) v mestu, vidimo povsem nekaj drugega. Poglejmo na primer črnce. (Podprtanje moje. — J. P.) Ne brigajo se, da bi "astovali karkoli. Njihova davčna moč je takoreč na ničli. Kamor se naselijo, gorje lastniki..."

V prej omenjenem dopisu je brat Somrak tudi tole napisal:

"V naši (slovenski) 23. vardi se skoraj 2,400 volilev ni poslužilo svoje državljanke pravice v primarnih volitvah. Zakaj to? Kaj je vzrok? Malomarnost ali kaj? Ako se ozremo v druge kraje (warde) v mestu, vidimo povsem nekaj drugega. Poglejmo na primer črnce. (Podprtanje moje. — J. P.) Ne brigajo se, da bi "astovali karkoli. Njihova davčna moč je takoreč na ničli. Kamor se naselijo, gorje lastniki..."

V "Naprej" vprašuje, čemu se ni Slovensko-Hrvatska Zveza na Calumetu raje zdržala s tako slovensko namesto s Hrvatsko Bratko Zajednico. Želi pojasnila "pričadetih". Dajmo mu lahko v Calumetu, ako ga sploh rabi, kajti o pogajanjih in referendumih je bilo o tem itak poročano vsakrat, kadar je imela SHZ to vprašanje na dnevnem redu. Na primer, v enem referendumu v SHZ so glasovali hrvatski člani za združenje s HBZ in slovenski pa deloma za SNPJ in deloma za JSKJ. Pa ni bilo niti tega. Nu, zdaj je konec, če pogodba obvelja. Koristno za SHZ je, da se je zdržala in HBZ je v ta nameenjanju prav tako dobra, kakor bi bila SNPJ ali JSKJ. Je dovolj pojasnila?

V "Napreju" je tudi Barbič na zatožni klopi. Hudi so nanj radi njegove izjave, da socialistom ni dovoljeno po pravilih svoje stranke glasovati za kandidate kapitalističnih strank. "Naprej" pravi, da sicer ni morebiti tolmačiti naša načela in pravila, ampak vendar — poglejmo Bluma v Franciji, ali pa magari Normana Thomasa! Mar ni umaknil svoje kandidate v prilog županskega kandidata v danih okroščinah ne bi pomenila drugega, kakor trud. Zato je eksekutiva socialistov dostopila zares.

Nedavno je govoril dajkom North Western universitetu v Chicagu in drugim. Poslušalo ga je 6000 ljudi, kar je več, kot se kdaj prej na katemerskih prejšnjih shodov pod avspicijo omenjenega vseučilišča.

Wells ni optimist. Pravi pa, da se pesimizmu lahko ubrani, da je boljše, akso hočemo biti ljudje — ljudje razuma, katerim je smoter človečanstvo, ne pa imperializem te ali one dežele in vojne zanj. Če bomo človeški, bomo teror, ki danes davi velik del sveta na vse mogoče načine, zlahka iztrebili. "Treba je nam biljke nove civilizacije," dejal Wells. In to bilje prinaša socialistom, nihče drugi, dasi Welli pred omenjeno avdijenco ni govoril tako direktno, a vendarliko, da so ga vse razumeli.

J. S. Z. IN NOVE DELAVSKE POLITIČNE ORGANIZACIJE

Kaj naj bo naša naloga v delavskih strankah v prihodnji volilni kampanji? Predmet, ki bo razpravljan na konferenci v Waukeganu 21. nov.

Kristina Podjavoršek, tajnica illinoiske-wisconsinske Konference društv v prejšnjem letu, je v tej številki na važnost zborovanja zastopnikov, ki se bo vršilo v Waukeganu v nedeljo 21. novembra. Prične se ob 10. dopoldne. O njemu je na svoji prošli seji razpravljala tudi eksekutiva JSZ in delegirala za referante Chas. Pogorela, Josepha Vidmarja iz Milwaukeea, Martina Judniča iz Waukegana in Antonia Gardna iz Chicaga. Referenti bodo kolikor mogoče kratki, da bo več časa za splošno razpravo. S Chas. Pogorelcem bo poročal o stanju našega pokreta v področju JSZ, o naših publikacijah in drugih ustanovah. Joseph Vidmar bo govoril o delavskem in farmarskem političnem gibanju v Wisconsinu in vlogi, ki jo ima v njem socialisti.

V Illinoisu na primer je imela delavska stranka (Labor Party) konferenco, na kateri je sklenila, da poseže prihodnje leto v volilni boj s svojimi kandidati. (Glej McDowellovo poročilo na angleški strani.) Vsled delavskih in progressnih ter farmarskih-delavskih strank, ki se razvijajo v New Yorku, Wisconsinu, Minnesota in Illinoisu itd., je situacija za socialistov povsem drugačna, kakor takrat, ko teh strank še ni bilo. Te nove stranke in politične grupacije, kakor je bila na primer pri zadnjih občinskih volitvah v Detroitu, nam dajejo novo odgovornost pri socialistični agitaciji, o kateri se moramo dobro poučiti, ako hočemo uspešno vršiti.

Konferenca 21. nov. v Waukeganu bo torej važna že iz tega razloga. Na dnevnem redu bodo tudi razne druge zadeve. Udeležje se je zastopnikov in drugih iz naselbin Milwaukee, Sheboygan, West Allis, Waukegan, Cicero in drugih v tem okrožju. Zastopniki prijave tajnici Mrs. Christini Podjavoršek, 1439 W. Madison St., Milwaukee, Wis.

Zabave v Springfieldu

Springfield, Ill. — V soboto 13. novembra zvečer priredi v tukajšnjem slovenskem domu zabavo klub št. 47 JSZ.

Vinski trgatve, ki se je vršila v korist Slov. doma, je prav dobro izpadla. Clani in članice kluba so bili pri nji vsi zapošleni in pomagali do boljšega uspeha. Udeležilo se je tudi mnogo ljudi drugih narodnosti. Te vrste zabava se jim je dovolj nad hribe in gore v Španiji, da zatrebenta konec sveta. Le kaj mu bodo rekle duše učitih španskih žen in otrok! Civilna vojna bo nastala predmed dušami levice in desnice — torej bo moral Madrid znova pasti in "Ameriška Domovina", ki bo izhajala tudi v nebesih, bo še imela priliko pisati o padanju v Španiji.

Fara sv. Janeza Ev. v Milwaukeeju je dobila novo župnišče, zidano v English Colonial" slogu. Tako piše "Obzor". Novo župnišče je dobil v resnici gospod župnik in njegova služinčad, kolikor jo ima. Vse posloplje je tako moderno, ima prezračevalni sistem itd. Ima privatno sprejemnico, jedilnico, razne druge sobe in v ozadju pa kuhinjo sobo za služenje in kopalnico. V prvem nadstropju je spalnica za župnika, duhovnega pomočnika, študijska soba in soba za goste. Sijajno, kajneda, in "Obzor" pravi, da dela posloplje okras celi okolici. Nato čestita slovenskim faranom, ki se s svojimi prispevki omogočili to lepo stavbo. Storili so biti pravljenci, ki so bili brigali za svoja stanovanja. Ampak čudno, "Obzor" se je včasih na vseh Slovencem v tej okolici. Tratnik je rekel v pismu upravniku med drugim: "Storila bova kolikor v najini moči za naš delavski list Proletarca."

Torej somišljeniki delavci, vabim vas ponovno na klubovo prireditve. Priveditate, da se bomo skupaj v tem okrožju družili, imeli bomo izborni godbo in fino postrežbo. Za to bo skrbel odbor. — Jos. Ovca.

Tratnik in Kržišnik na agitaciji

Kemmerer, Wyo. — John H. Krzisnik in Tony Tratnik sta se v tem kraju skupno ločili agitacije za Proletarca ter dobila precej naročnin na list in za Ameriški družinski kolegar ter tudi nekaj prispevkov Proletarca v podporo. Ko sta do delo podelila, sta sklenila, da ne prenehata, dokler ne obiščeta vse Slovence v tej okolici. Tratnik je rekel v pismu upravniku med drugim: "Storila bova kolikor v najini moči za naš delavski list Proletarca."

Ni druge pa apelira: "Zavestni delavci in malo trgovci, držimo skupaj v prid našega gibanja, in ni je moči, ki nas bi mogla premagati, kajti v vzajemnosti je naša sila."

KONCERT

"SAVE"

VALERIJAN PDMOGYLYNYJ:

“MESTO”

ROMAN

Poslovenil za “Proletarca” TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Začuden nad vsem tem je odšel in pogled okoli sebe kakor postopač, ki se je po dolgi odsotnosti vrnil v domači kraj in ni nicesar več nasel, kar je bil zapustil. Da, nasel je, toda vse je bilo spremenjeno in tuje. Ne, to potvorenje resničnosti ni vredno obžalovati! Ko se je tako do taknih minulega, se je zavedal, da nazaj ni povratka, da se mu je to zidovje za vedno odstojalo in nikoli več ga ne bo ta šum priklical nazaj.

Z istim otočnim strahom s katerim je stopil prvi na mestna tla, je stopil zdaj iz tega poslopanja. Vsa zgradba se mu je zdela mnogo bolj tesna, zidovje težko in surovo, nizko, jensko nebo upognjeno kakor en sam neškoden pločnik. Za prvo vrsto hiš je zaslužil še tisoč drugih, razmetanih po udorih in vzpetinah te ogromne mrke naselbine in v vsaki je videl skrite grožnje in nova presečenja. Dojmlj je blazno neskončnost ulic, po katerih lahko hodiš ure in dneve vedno v istih pravokotnih prehodih, blodiš do samih solz in onemoglosti po golem kamenju. Ves izmučen je zaslutil grožnost tega zidovja, ki meji na stepo in želen si je pokaja. Utrjen je bil.

Ko je zvečer srečal Zosjko, ji je pograbil roke in jih molče poljuboval. Cudila se mu je.

— Kaj pa je s teboj, božanstveni —?

— Zosjka, je dejal. Ti si mi edina, nikoga več nimam.

Vzdihnila je.

— Ah, ti lažnjice!

— Nikogar nimam. Ne sorodnikov, ne znancev. Sam, samcat sem v mestu in danes mi je težko, kakor da sem prvikrat med temi zidovi.

— Tako težko... je lahkomiseln ponovila za njim.

— Ne smej se! Ti ne veš, kaj mislim in kako trpiš!

— Torej trpiš...

Stepan je obstal in obupno zašepetal:

— Nič več ne morem tega prenašati! Le zakaj? Mar je to ljubezen —? Zopri mi je kimo! Slike so se mi zagabile. Hočem biti poleg tebe! Skupaj s teboj, samo s teboj! Nič se ne boj, je pristavil gremko — nicesar ti ne bom storil. Saj mi ni treba tega, tudi tako te ljubim. Saj me ne poznaš, prav nič me ne pozaš! To je vendar neučinkost, kar midva počneva. Lažje mi bo, če bom vsaj en samo uram s teboj. Rad bi sedel poleg tebe in ti vse povedal....

— Saj mene to prav nič ne zanima! je knirkila Zasjka

— Ne govor tako, jo je prosil. Saj ne misli tako. Zdaj mi ni do šale! Vsé to je preveč resno, razumeš Zosjka, domisli se ti kakšnega izhoda, jaz ne morem. No, daj, hitro! Zosjka se je zamislila. Nato je vzkliknila:

— Žem!

— Govori!

In razložila mu je svoj prekanjeni načrt. Ima prijateljico, ki hodi v službo. Njena soba je vse do širih prost. Zdaj razume? Svojim pa bo povedala, da se pripravlja na izpit in da se doma ne more učiti.

— Zosjka, je zaklical navdušeno, čudovala si! Poljubil bi te!

— Res?

Skrivnostno je zašeptala:

— Pojdiva na Ševčenkovo stran, tam je temo. Poljubila se bova!

Pomirjen se je vrnil domov. Zosjkin žačrt mu je zelo ugajal. Na teh sestankih s svojim dragim dekletem, prezethih s skrivenostjo tuge stanovanja, je zaslutil pravo mestno romantiko. Vse to je ugajalo njegovemu samoljubju in med vsemi drugimi misli se je le-ta najbolj bohotila. Zvenela je kakor sladek spiev.

V takih trenutkih duševnega zatišja je velej začutil željo, napraviti red v svoji sobi; pomesti smeti, ki so se nabrale po kotih, pregledati perilo, zaživeti kakor skrbni gospodar. Zdaj ga je celo najmanjši nered ujel. Ko je končal s posprajljanjem, je bil neizrečeno vesel. Knjige je zložil lepo v ravno vrsto, obriral je črnilnik, mizo pokril z belim papirjem in je sedel, da se spočije od tega prijetnega dela.

In je razmišljala: človek zida gradove v oblike le v mladosti. Tedaj sanjari o slavi in

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh
svojih priredb jih oglašajte v

“PROLETARCU”

KOMU TO KORISTI?

Komu koristi vse to? Poruena mesta, stotisoče ubitih, že večje množice ranjenih, in zdaj pa pogajanja za "sodelovanje" in "prijateljstvo" med Japonsko in Kitajsko. Mirovni angel pa naj bo Hitler - zaveznički Japanske. On res misli, da je angel miru. Ampak ne Kitajci, ki pravijo, da nočejo njegovega posredovanja.

STANJE STRANK V FRANCII PO VOLITVAH 17. OKTOBRA

Po volitvah v pokrajinske skupinice v Franciji 17. oktobra t. l. je kapitalistično časopis v Zed. državah zaupilo, kako zelo so pogorele fašistične in komunistične stranke, kajti ljudstvo je oddalo svoje glasove največ radikalno-socialistični (liberalni) in pa konsermativnim strankam. Priznali so sicer, da je socialistična stranka napredovala, toda je neznatno.

Pri prvih kantonskih volitvah v Franciji je kandidirala vseh stranka samostojno. Te volitve kažejo razmerje števila glasov pomeznicih strank, dokler so pri ožjih volitvah 17. oktobra pristaši ljudske fronte glasovali za skupne kandidate.

Cez nekaj časa je rekla vse žalostna:

— Hitro si me naučil, božanstveni!

Stepan pa je bil vesel, kajti čutil je, da je bil strah za njegovo telo povsem odveč. Rad bi se šalil.

— Kaj pa se hočeva učiti? jo je vprašal.

— Ti si me skvaril! mu je očitala. Zdaj sem že pokvarjena.

— Sama si kriva, je dejal. Čemu pa se skrivaš za časopis?

Mahnila je z roko.

— Toda, ti si mi hotel nekaj povedati.

— Jaz —?

— Da! Dejal si, da bo sedel poleg mene in mi vse povedal.

— Zdaj si je domislil.

— Eh, neumnost! Če pa hočea, ti povem. Vsesel se je.

— Saj je res neumnost. Lansko leto sem bil student...

— Vem, je rekla Zosjka.

— Ali sem ti že pravil? In od dolgega časa sem pričel pisati povesti...

— Vem,

— Kako to veš?

— Čital si jih v inštitutu.

— Ti si bila tam?

— Saj sem ti tudi rož vrgla. Le pobral je nisi!

— Ti si bila? Ljubljena!

Objel jo je in s poljubi končal svojo izpoved.

Ko sta se poslovila, si je mislil:

— Usoda naju je zvezala. Čudovito!

In tako sta se dogovorila za takšne lekcije dvakrat na teden. V sredo it petek. Tudi kino bosta še posečala, razstave in gledališča!

Ko se je po tem sestanku vrnil domov, je našel na mizi pisemski ovoj nenavadne oblike in ko je prebral pismo je zvedel, da so njeve zbrane povesti spreželi. Honorar v znesku tristopetdeset karbonev prveje takoj, ko bo vrnil podpisani dogovor.

Potem je pismo vrgel na mizo. Bil je na pravi poti, da se odkrija pisateljevanja, pa se samo od sebe lepi nanj!

— Spet nove skribi! je pomisli.

hodnjič. Kot sem že dejal, poset je bil tolikšen, da smo bili prav vrzadočeni. Tako je nam v zadovoljstvu, da smo svojo dolžnost izvršili. Upamo, da to nalogu vrše enako uspešno tudi v drugih naselbinah. Ako se bomo v naš voz vsi sorazmerno enako uprli, bo "Proletar" otet finančnih zavir.

Bil je član SSPZ, a v našem gibanju sodrug in vedno vesele narave ter dober družabnik. Večkrat je dejal, "ko umrije, naj se nihče ne žalost nad menoj." Dodajal je še, da naj mu v slovo zapojejo par veselih pesmi. To bi se bilo tudi zgodilo, a naše peske moči pešajo in izumirajo z nami vred. Ni več zadost glasov za dober zbor in za vse slučaje...

Rodbini Zalarjevi moje iskreno sožalje. **Frank Podboy.**

Bodoče naše priredebe v Waukeganu

Waukegan, III. — V soboto 13. novembra ob 8. uri zvečer priredi predavanje izobraževalni odsek zadružne prodajalne sicer v spodnji dvorani SND. O'namenu, svrhni in cilju kooperacije bo govoril E. Carlson. On je dolgoleten, agilen agitator za zadružništvo. Poznam mu je tudi dobro ročeljski sistem. V slovenskem jeziku bo pojasnil probleme in naloge naše zadruge poslovodja M. Ogrin. Vstopnina je prosta. Po predavanju bo prost prigrizek in zabava.

V petek bo imela naša družnica zadruge redno sejo v društveni dvorani na Boydsville. Po seji bo zabava za vse. Pridite s soprogami. Čuli bomo tudi par govornikov.

V nedeljo 21. novembra bo redna seja kluba št. 11 JSZ. Bo tako važna. Udeležite se je vsi, ker je to potrebno. Čuli boste poročila o zadnji priredi, volitvah itd. Člani so prošeni, da na tej seji napravijo tudi obračun za prejete vstopnice.

To pišem dne 3. novembra, torej dan po volitvah, ko je volilni rezultat le še površno znan. Jutranji list je poročal, da je bila lista kandidatov CIO v Detroitu poražena zaradi potrebe, ki jo je dala AFL konsermativni listi. Ako je to resnica, je grdo, kajti nesloga samo tlači, nikdar ne jači.

V soboto 11. dec. bo imela tukajšnja federacija SNPJ Miklavžev zabavo v korist miladine. Vršila se bo v dvorani na Boydsville. Po sporedu bo plešna zabava. Na nji bo igrala Guzelova godba iz Bridgeville. Pa. Imejte v mislih za poset tu do priredebitve.

Joseph Snay.

Anton Zalar umrl

Park Hill, Pa. — Anton Zalar, naš somišlenik, je po kratki bolezni, pljučnicni in mrvodu, preminil 26. oktobra. Zaljel je v Lloydellu in bil poslan v bolnišnico v Johnstown. Bil je star 48 let. Započa ženo, otroka, brata na Kraynu in se stro v starem kraju. Rojen je bil na Unku pri Rakeku na Notranjskem. V Ameriko je prišel leta 1910. Preživel je sebe in družino delom v premogovnikih. Bil je veteran svetovne vojne in ameriški armadi. Služil je v nji 18 mesecev.

Njegova boleznen in posebno še smrt je nas presenetila, kajti je zmerom zdrav in vesel. Pokojni s. Zalar je bil vseskozi razredno zaveden delavec. Nazadnjaščo med delavci je sovražil. Svoječasno je bil član soc. stranke pri klubu na Lloydellu, katerega je pomagal ustanoviti. Radi brezbriznosti in pa osebnosti med člani je ta klub propadel.

Pokojnik se je v volilne imenike vedno registriral za socialista. Tudi glasoval je zmerom zdrav in vesel. Pokojni s. Zalar je bil vseskozi razredno zaveden delavec. Nazadnjaščo med delavci je sovražil. Svoječasno je bil član soc. stranke pri klubu na Lloydellu, katerega je pomagal ustanoviti. Radi brezbriznosti in pa osebnosti med člani je ta klub propadel.

Udeležba je bila priljčna, posebno s strani mlajših ljudi. Od kluba št. 1 so prišli samo trije. Večer je bil deževen in morda je to vzrok, da ni bila dvorana čisto napolnjena.

F. Z.

Enotnost je izhod, civilna vojna pa bo vodila v propast

Chicago, Ill. — Prošli četrtek se je vršil pod pokroviteljstvom soc. stranke čikaškega okraja zanimiv shod o predmetu "Unity Or Civil War?" Tikaj se je edino problemov in sporov, ki so v razpravi med unijami CIO in AFL. Glavna govornika sta bila Arthur McDowell in Maynard Krueger. Za tretjega glavnega govornika je bil oglašen Harold Gibbons, organizator v kampanjah CIO, a radi zaposlenosti ni mogel priti iz Detroitja.

Razum Kruegerja in McDowella je govoril zastopnik kitajske naselbine v Chicagu, ki je apeliral na soc. stranko, da naj Kitajski pomaga moralno in tudi gmotno, kolikor mogoče, da se obrani zasluženja pred Japonsko.

Predsedoval je M. Schullman.

Udeležba je bila priljčna, posebno s strani mlajših ljudi. Od kluba št. 1 so prišli samo trije. Večer je bil deževen in morda je to vzrok, da ni bila dvorana čisto napolnjena.

F. Z.

NAŠE PRIREDBE

V soboto 13. novembra veselica kluba št. 47 JSZ, SPRINGFIELD, ILL., in kluba št. 114 JSZ, DETROIT, MICH.

Konferenca JSZ in društvo Prosvesne matice v nedeljo 21. novembra, WAUKEGAN, ILL. Po zborovanju dramski spored v gornji dvorani. Zvečer veselica.

V nedeljo 28. novembra koncert "Save" v dvorani CSPS, CHICAGO, ILL.

Pregled mandatov po strankah v pokrajinskih skupinah:			
	Mandatov	Novi	Izgubili
socialisti	234	71	0
komunisti	41	31	0
rep. soc. zveza	46	0	11

• KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

BORBA ZA DEMOKRACIJO V JUGOSLAVIJI IN SOCIALISTI

V Jugoslaviji veliko polemizirajo o demokraciji. Opozicija se združuje, a mnogokateri z njo niso nič bolj zadovoljni, kakor z vladnimi strankami. Tudi socialisti ne, kajti iz dolgotrajnih skušenj vedo, da meščanskim strankam ni zaupati.

Nekatere buržavne opozicionalne časopise v Jugoslaviji cenzura še dokaj tolerira. Ne prizanaša pa socialističnemu glasilu "Delavska Politika". Dasi piše silno oprezeno, maha včasi cenzorjev čopič po njih kačkor za stavo.

V izdaji z dne 23. oktobra je priobčila pod naslovom "Da ne obstane mo sred pota k demokraciji" članek, ki se glasi:

"Notranje sodelovanje ali homogeni princip konstruktivnega cilja je potreben vsaki državi. To mora vedeti vsak, kdor zre realno na praktično življenje. (Od tu stavek cenzuriran.)

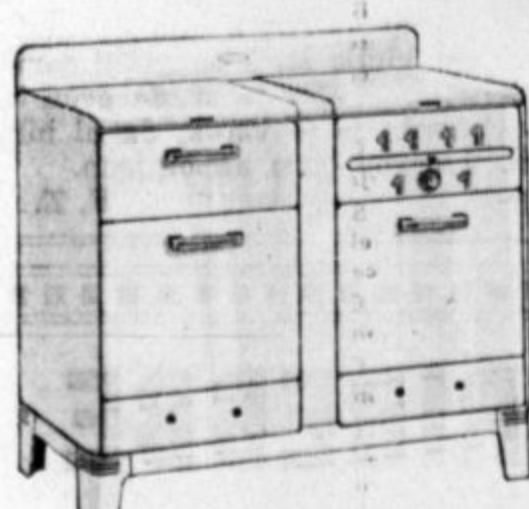
Jugoslavija se nahaja na oziemlju, ki so ga že od nekdaj obletavale predvojne sile in ga še obletavajo povojske kakor kragulji. Temu so vzrok deloma naravna bogastva dežele, deloma pa geografska (zemljepisna) lega, ker je Balkan lahko prehodni teren za zvezze z orientom ali pa tudi domnevna ovira, kadar hoče scititi svojo integriteto (veljavno in nedovisnost) v političnem in gospodarskem oziru.

Po vojni se splošni položaj ni izpremenil. Imamo na tem oziemlju pač eno večjo državo Jugoslavijo, ki je naravno središče balkanske politike na znotraj in na zunaj. Zato potrebuje predvsem ta urejene razmere doma.

Iz prejšnjih let nam je znano, da so hotele na razvoj v državi vplivati nekatere tuje sile s politično propagando. Propaganda ni uspela. Skušajo pa dobiti vpliv v državi tudi gospodarske sile, katerim utegne slediti še politična sila. Proces je skoraj enak onemu, ko so kolonialne države posiljale misijone v kolonije, za njimi pa vojaštvo in kapitaliste. Kapital želi danes dvigniti gospodarstvo in si s tem pridobiti vpliv prvo brez misijonov in vo-

VI NE VESTE KAJ JE OKUSEN PURAN
DOKLER GA NE SPECETE NA
**AVTOMATIČNI PLINSKI
PEČI**

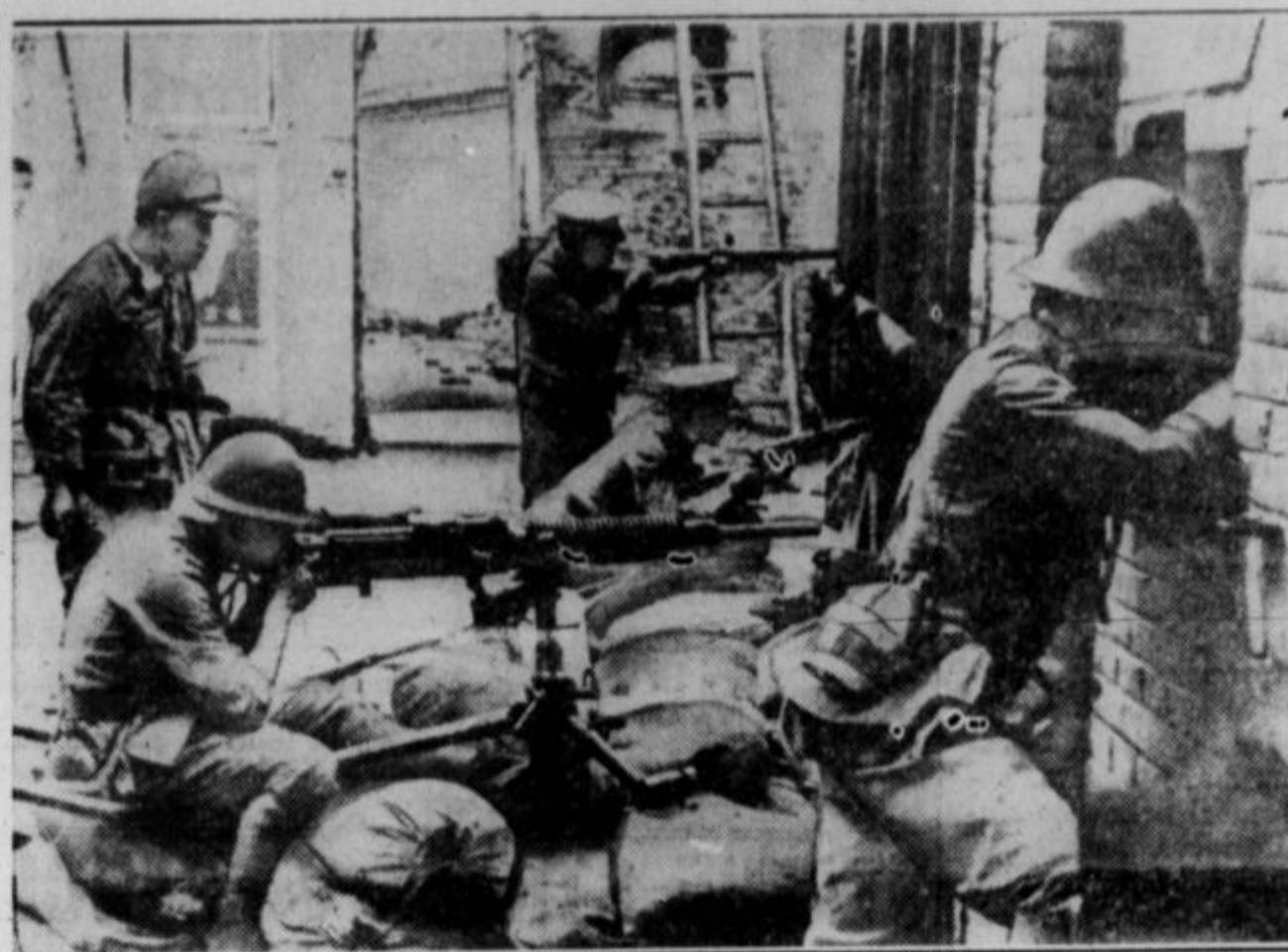

• Poleg tega da sta manj vam avtomatična plinska peč prihrani mnogo nepotrebnega dela.

Nove plinske peči imajo poseben avtomatični kontrolnik za temperaturo, ki pomaga pri razni peči in kuhi, da je vsaka jed izvrstno pripravljena. Novi brzi brojki sprašijo meso mehko in okusno, ker je hitrejše pripravljeno. Avtomatični užgalnik vam da mero vročine karšno rabite takoj.

Prepričate se koliko udobnejše je kuhati z novo **avtomatični plinski pečjo**. Novi krasni modeli po ceni, ki jo lahko zmorate. Ogledite si te in druge plinske peči v Peoples Gas trgovini.

CEMU IN V CIGAVO KORIST

Japonska ima v kitajskih vodah skoro vso svojo vojno mornarico, ki bombardira kitajska mesta, in par tisoč vojakov na Kitajskem, ki so bili poslati tja zaradi "kooperacije". Kako "kooperirajo", predstavlja gornja slika. Kitajska se brani tiskega prijateljstva ko likov morje.

socialistični poslaneč v nemškem državnem zboru Gerhart H. Seger, kateremu se je posrečilo pobegniti iz koncentracijskega tabora, Lucy Parson, vdova obešenega anarchista Alberta R. Parsona, Sam Weiner iz New Yorka in več drugih.

Nedolžnost usmrčenih anarchistov v zločinu radi katerega so bili obojeni, je priznal ilinojski govor John P. Altgeld šest let pozneje. Tri anarchisti, ki so bili obojeni v zapori, je izpuštil, o obešenih pa je dejal, da jim je bila storjena krivica, kakršne jim ne more popraviti, in jih odvezal vsake krivice.

Priznalični odbor vabi čišča delavstvo, da pride na to zgodovinsko prireditev v poseč žrtve razredne justice in napolni prostor avtoritativnega Amalgamated centra do zadnjega sedeža.

V pojasnilo o stališču soc. stranke v Wisconsinu

Milwaukee, Wis.—V pojasnili sodrogom, ki niso bili na prvi seji kluba št. 37, novembra; na njih je bilo poročano o poteku konference, ki jo je sklicala eksekutiva soc. stranke države Wisconsin in se je vrnila v Kenosha, Wis.

Vzrok sklicanja tega zborovanja je bil sledeči: Ali je soc. stranka države Wis. storila dobro ali slabo potezo, ker se je pridružila Farmer-Labor Progressive federaciji?

Mnogi člani so namreč ta sklep soc. stranke v Wisconsinu motrili zelo kritično in ga tudi javno grajali na sejah in v listih. Argumentirajo, da od kar ne vodi več svoje voštne kampanje, stalno nazaduje.

Naiveč članov je soc. stranka v Wisconsinu imela l. 1933. Od tedaj se je nih število nizalo. Zmanjšalo se je torej že pred pridruženjem k omenjeni federaciji. Nekateri sodrugi so priporočali, da naj soc. stranka zopet gre v volilni boj pod svojim imenom in nominira kandidate na soc. tiketu. Razprava o tem je bila jako obširna. Nato so bili sprejeti sledeči predlogi:

1. Soc. stranka sodeluje še v napred v farmarski-delavski progresivni federaciji.

2. Rekord stalwart progresivev v legislaturi naj se vedeno predočuje javnosti in se ga primerja pri glasovanjih v zakonodajni z rekordom poslanec, ki pripadajo k federaciji.

3. Socialisti naj na zboru federacije zahtevajo, da se za prihodnje primarne volitve, ki bodo leta 1938, nominira federalne kandidate v vse urade.

4. Federacija se mora ostrešiti vseh koristolovcev, ki so se urinili vanjo vseled svojih osebnih ambicij. Med članstvom federacije naj se uvede potrebna disciplina v polni meri. Vsi člani soc. stranke naj pristopijo v federacijo in delujejo v njej za socialistični program. Naloga

socialistične stranke v Wisconsinu je, da nadaljuje v tej državi svoje delo zgodj kot močna izobraževalna politična organizacija in vči delavce ter farnarje o socialismu, ki je obojim življensko potreben.

Druži dan zborovanja se je vrnila obširna razprava o odnosih wisconsinske soc. stranke do social-demokratske federacije, katera stalno urgira eksekutivo wisconsinske soc. organizacije, da naj izstopi iz socialistične stranke in pristopi k social-demokratom. V svrhu, da eksekutiva ugotovi, kaj misli o teh vabilih članstvu v Wisconsinu, je predložila to vprašanje pred zborovalce.

Navzočih je bilo lepo število starov sodrugo, ki se z vodiljstvom social-demokratske federacije v New Yorku, Pensilvaniji in Connecticutu osebno poznajo. Ti so poročali, kako so se trudili zbliziati staro gardo in militantno strujo, da bi stranka ostala enotna. Posebno se je v to prizadeval na župan D. W. Hoan, da bi stranko obvaroval pred nevarnostjo razkola. Bil je član strankine eksekutive mnogo let, zato so mu bili notranji odnosi popolnoma znani. Dejal je, da se je spor vzlil njegovemu pomirjevanju ostril in ga je to tako boljlo, kajti on si želi slogo v stranki. Socialiste smatra za najrazumnejše v delavskem gibanju. Toda ker so tudi oni ljude, se dogaja, da včas zabredejo v ostre frakcijske boje in s tem dajejo slab zgled.

Po izčrpani razpravi je bil soglasno sprejet predlog, da ostanemo v ameriški socialistični stranki.

Kristina Podjavorek.

Koncert soc. "Zarje"

Cleveland, O.—Na Zahvaljan dan 25. nov. bo zopet, kot v preših letih, pridrel soc. pevski zbor "Zarja" svoj običajni jesenski koncert s spevoigro "Pri zlatem sočku". Gostoval bo tudi pevski zbor "Sloga", ki bo zapel nekaj lepih slovenskih pesmi.

Soc. pevski zbor "Zarja" je edini in najstarejši slovenski delavski pevski zbor v naši metropoli. Vedno je bil in bo v pomoč delavski kulturi ter izobraževanju. S pomočjo klubu št. 27 JSZ pomaga vzbujati našo mladino v pravem delavsko-kulturnem duhu. Kako potrebna je nam izobrazba v vseh oziroma, nam dokazuje današnja žalostna slika po vsej zemeljski obli. Zato delavci in delavke, naša dolžnost je, da podpiramo in gojimo pravo delavsko kulturo in izobrazbo, ker to bo v našo in naših potomcev dobrobit.

Pripomnil sem, da je pač ložje zadeti tele, kot pa zajeta, in tudi na mizi več zalede.

Pri nabiranju "peči" na vse velja pravilo "fifty-fifty". Polovico farmerju in polovico nabiralcu. Ampak tukaj velja pogovor, da je Bog prvo sam sebi brado ustvaril. Najprvo se jih par bušljev skrije pod sedež v avtomobilu, ženi pod noge, ki široko sedi na sedežu, ali kamor že. Ostale se pa pri izhodu, s kislom o brahom, pokaže farmerju, da si razdelita. "Jih ni," pomaš, "in počasno je to nabiranje."

Nabiranje divjega grozdja je pa zopet posebne vrste užemnost. Pravilo, da "kodr gre na hrast, ta ga dobi," velja tukaj dobesedno. Trta se vije vi-

soko v drvesu, in najložje je dobiti grozdro dol, če se trta izseka in potegne na tla. Seveda, potem ni treba računati na prihodnji lein pridelek. Ker je grozdro trdo in suho, ga spraviš kar v zakelj, in se ni treba prav nič batiti, da bo teklo iz njega. Potem na malo sladkorja, preece vode, pa imaš "bezduška", kot smo neko imenovali podobno "kapljico" v kolodrskih hribih, "ko smo hodili k Italijani "po tistega" po 50c galono". Razume se, da ima ta naša "kapljica" tudi svoj poseben okus, z učinkom starokradske "šmarnice", le da ima še bolj izrazit "naravn" okus, oziroma po divjačini. Toda ali bo kupoval draga kalifornijsko grozdro in zameval "dobrote" svojih krajev. Ne mi! Tako, vidite, se zavaramo kanskiji majhbarji, zdajko ni treba več premoga kopati. Vsaka stvar nam prav pride.

Anton Shular.

Jubilejni koncert hrv. pev. zobra "Zora"

Hrvatski pevski zbor "Zora" v Chicago praznuje 35-letnico obstanka. Za seboj ima pestro, bogato zgodovino. Vprizaril je že dokaj oper in operet ter sodeloval na mnogih drugih pokljih v prid v ponos hrvatske naselbine v Chicago in vsega naroda. Zdaj ima zbor "Zora" 65 pevcev in pevk. Prihodnje poletje prirede koncertno turbo v Jugoslavijo.

"Zora" je vprizarila opero "Nikola Šubić Zrinjski" že v downtown glledališču (v Majestic teatru), imela je velik koncert v Eighth Street teatru in v raznih drugih glledališčih in dvoranah. Udeleževala je se pevskih kontestov v Chicagu z zbori drugih narodnosti in željodlčna priznanja. Pela je že na mnogih prireditvah širom dežele. Toraz zbor, ki ima med jugoslovanskimi zbori malo primer. Zato je na ta svoj jubilejni upravičeno ponosen.

Svoje slavje s koncertom priredi v nedeljo 14. novembra v dvorani Pilsen Sokol, 1814 So. Ashland Ave. Zbor "Zora" vabi na to koncertno slavje vse ljubitelje kulture in lepega našega petja. Spored se prične takoj popoldne, zvezcer pa bo plesna veselica in prosta zabava. Vsi dobrodošli.

Zoraš.

Anglija v skrbeh

Torijska vlada v Londonu bi bila prejkone vesela protikomunistične zvez, ako bi bila toliko naivna, da ne bi vedela, da so se Nemčija, Japonska in Italija v resnici združile v militaristično kombinacijo proti njej, ne pa niti z daleč toliko proti "komunizmu".

Deputacija iz Španije v Moskvi

Na slavje 20-letnice ruske revolucije je prišlo v Moskvo iz Španije petdeset lojalistov, ki zastopajo špansko vlado in razne delavске organizacije.

Bojkot proti Japonski

Pristaniški delavci v Franciji, avstralska delavščina zveza in mnoge druge propagirajo, da se naj Japonsko primora k pameti z efektivnim bojkotom.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNICK

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382

Pristna in okusna domaća jedila
Cene zmerne. Postrežba točna.

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00.
pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva.
Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list je:

za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRENTITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

BRATKO KREFT:

BALADA O LENČKI

(Nadaljevanje in konec.)

2.

In v trgu je bilo res, kakor je dejal gospod poročnik. Vino, godba, ples. Lenčka je bila zadovoljna. Vse je skrblo zaanj. Le gospe so jo sovražile in obrekovali. Ni sišala, še ni razumela, ker ji je bilo komaj sedemnajst let. Zato tudi moških še ni prav razumela. Vedeja, da ima čarobne oči, črne, ogljene lase, v katere bi se človek zapletel in umrl, vzbrestele grudi kakor dvoje drobnih gobolic... O, koliko je vsega lepega na njej! Sama ne ve, kam bi vse to dejala, ko se zvečer v postelji sponzira lepih besedi poročnikov... laškavih poglavarjev... smokajočih županovih, ki je trgovcev in kupuje v prodaji najraznovrstnejšo robo. Slabo prespava Lenčka svoje noči, Zaradi svoje lepot...

Hrašovec, župan-trgovec in koščeni zdravnik sede pri mizi. Vse druge pleše. Ples lovskega društva. Predsednik: gospod rezeki poglavar. Vse dame iz trga plešejo. Gospa županja z mladim sodnikom, gospod odvetnik z njegovo ženo — ni lepa — gospod poročnik in poglavar se kosata za Lenčko. Lenčka vedno pleše in dobro in prijetno pleše. Tako lepo se stisne njeni telo k telesu in ples z njim je kakor opij...

Zdravnik se reži. Zupan rožlja z zlato verižico, predolgo verižico svoje ure. Hrašovec piše. Vsi gledajo Lenčko. Župan se nasmehne, ko se prisutne Lenčka s poročnikom ali s poglavarem ali s kom drugim mimo mize. In vedno se nato ozre na pisarja, ki gladi svojo plešo in ne pleše. Samo piše se. Nekaj bi mu rad povedal. Pisar naporno misli.

Vesel je, da je poročnik puštil njegovo ženo, četudi se radi tega precej histerično vede doma. Če je dober lovec, še ni rečeno, da mora oplaziti tudi županova ženo.

Hrašovec gleda in skozi meglo svojih misli, ki so tako nejasne kakor lepota, zagleda svetlo zapestnico na Lenčini roki. Zgane se, nagne preko mize in... Zupan se smehtja. On ima denar.

"Lenčka"

Ena sama strahotna misel in Hrašovec se zgrozi, piše, župan veselo zadovoljno rožlja z zlato verižico in se ponaša z Lenčino zapestnico. Zdravnik se smehtja, kima z glavo in čudno govor:

"Tudi jaz še pridem na vrsto, gospod župan. Sem zdravnik in sem vratar in kralj vseh skrivnosti... dragi moj župan..." Zupan ne posluša, le pisar sprejema zdravnikove besede. Zdravnik je cinik. Njegova žena je skočila v Muro, ko ji je priznal, da je pomagal županji, da je pomagal poglavarki... Vsega jih niti povedal ni, pa je že skočila v vodo. Če bi ji, recimo, povedal kaj o tistem računu... no da, potem bi se eventualno izplačalo.

"Tudi jaz še pridem na vrsto..."

Pisar se je napil. Vendar je bil bolj trezen, nego vse drugi.

Zjutraj, ko se je našel pri svoji mizi, doma v vlažni sobi,

je mislil svoje mlade misli. In na Lenčko je mislil, na njo, ki bi mu lahko vrnila izgubljeno mladost in ozdravila trpeče srce. Pa on je bil pisar, zapit pišar z borno plačo in s plešo...

Zato je mislil na samokres, ki ga bo treba kupiti...

3.

Tako se je zgodilo, da je vendar vedno slabše opravil svoje dolžnosti in da je župan jezik ženo in z denarjem dražil gespoda poročnika in poglavarja. Vse, Lenčka je nosila njegovo zapestnico, poročnik Lenčkin robček in gospod poglavar je imel zaenkrat še samo spor s svojo ženo...

V pisarni!

"Gospodiča..." Pisar je bil predoren in jo je nagovoril "Pazite, gospodiča, vaše oči so črno podplute in..." Da je ni mogel.

"Kaj pravite, gospod Hrašovec?" Mrtvo, mrzlo ko led. Njene misli so bile drugje. Hrašovec se je vrnil k svoji mizi in ni rekel ničesar več.

"Čuden človek..." in je tipkal dalje. Preko uradnih ur je tipkala. Dela je bilo veliko in gospod poglavar je je res veliko potreboval. V svojo sobo je klical in ji narekoval.

Pisar pa je buljil v nerešene papirje in iskal, bogvedi, česa

— Gospo so jo obrekovalo. Poglavarka je kazala simptome histeričnosti in zdravnik se je krohotal. Hrašovec je videl v tem vedno njegov obraz s tisto potepo prezira, in prečnosti okrog usten, ki so se že vsesale v toliko žens...

Iz rok v rok se je podajala Lenčka. V pisarjeve ne bo prisla nikoli. To je bila grozna misel vseh misli. In preko uradnih ur ostaja v uradu. O, gospod poglavar je resen človek in ima veliko dela. Tudi svojo sobo na poglavarstvu ima lepo preimljeno. Vse potrebno in lepo.

Pisarjeve noči so se ob teh mislih zgoščale v en sam obraz, ki se mu je režal iz vseh kostov:

"Tudi jaz še pridem na vrsto..."

In pisar je jokal brez solz, misil na samokres in Lenčko, ki je še vedno lepa in gre iz roke v roko. Iz objema v objem. V njegov hrepeneč in žalostni objem ne bo prišla nikoli.

In ko je to misel doživel, do konca doživel, se je obesil.

*

Pokopali so ga z vsemi častmi in vsi so mu šli za pogrebom. Zdravnik je uničil zadnje, predsmrtno njegovo delo, bel papir, ki je bil ves popisan z enim samim imenom. Vseprek. Do onemoglosti, do blaznosti.

"Bil je pač pisar..." je dejal zdravnik, ki je bil cinik in je mislil na Lenčko, ki je bila tudi pri pogrebu in se je smehtala mlademu — sodniku.

Še vedno je lepa in mlada. Prelepa zase in za ljudi. Za življenje.

... Kako dolgo še?

Kadar naročate knjige, poslužite se Proletarceve knjižarnice.

Društvo "Slovenski Dom" št. 86 SNPJ

priredi

PLESNO VESELICO
V SOBOTO 13. NOVEMBRA

v Fleinerjevi dvorani, 1638 N. Halsted St.

CHICAGO, ILL.

Vstopnina 25c.

Pričetek ob 8. zvečer.

Igral bo izvrsten PAL-NOTERS orkester

Rojake iz vsega Chicaga in sosednjih naselbin vabimo na obilno udeležbo

Japonci odgovarjajo na diplomatične note

lo zabav. A bilo so vse "lustne", kot se izraža Anton Garden. In ena takih bo prihodnjo soboto 13. novembra v Fleinerjevi dvorani, 1638 No. Halsted St., blizu North Ave. V tej dvorani se je vršilo že nesteto slovenskih zabav in tudi par iger, torej je vam znana. Je za prijetne domače zabave ta prostor kakor nalaže?

Igral bo Pal-Noters orkester in vstopnina je 25c. Torej ročaki z vseh strani Chicaga, iz Cicera, Berwyna itd., pridite spet po dolgem času enkrat med nas, da se boste zabavili kot le malokdaj. Več o tej večeli vam bo povzglas v tej številki.

Kot vam že znano, je "Slovenki dom" eno izmed najnajprednejših društev v Chicagu. Polpira delavske akcije, je delnicar Slovenskega delavskega centra, pomaga v kampanjih svojih jednoti in skrbib, da naše društveno življenje na north side ne zamre.

Člani in članice tega društva so zelo družabni in kot člani podporne organizacije vzoriblje in sestre. Torej, prijatelji, resnične zabave, pridite med nas prihodnjo soboto.

Član "Slovenskega Doma".

Ste zastopnike na waukeganskem konferenci že izvolili?

MILWAUKEE, WIS. — V nedeljo 21. novembra se vrši v Slovenian domu v Waukeganu konferenca društva Prosvetne matice in klubov JSZ. Prične se ob 10. dop. Vabilna pisma sem poslala že pred tedni vsem organizacijam. Upam, da se bodo tudi vse odzvale in poslate zastopnike na to zborovanje. Čim večja udeležba, boljše bo za naše gibanje in tudi prijetnejše bo razpravljanje in sklepali o problemih, ki bodo pred nami. O podrobnostih takih konferenc v teh vzužanjih časi pa ni potrebno poudarjati. Od nas vseh pa je odvisno, ali bo zborovanje uspešno ali ne. Zato znova vabim organizacije v vseh naselbinah tega konfrenčnega okrožja, da pošljete dne 21. nov. v Waukegan čim več zastopnikov. Pričakujemo, da se odzove tokrat tudi Sheboygan, ob kjer že nekajkratni bilo zastopnikov. Nadejam se, da pošlje sheboyganska naselbina vsaj kake tri. Vabiljeni se tudi na popoldansko prireditve po končani konferenci. Vprizorjena bo drama v 3. dejanju "Jakob Ruda", ki jo je spisal Ivan Cankar. Možno je, da nastopijo tudi Rdeči sokoči.

Vse te socialistične skupine delujejo za zgraditev skupne delavske stranke, razen trockisti. Ko bo ustanovljena, bodo socialisti v teh krajih svoje stare spole lahko pozabili in spet enotno delovali.

Pogoji za delavsko stranko

Situacija med ameriškim delavstvom je danes tako, da tisoči in tisoči zahtevajo neodvisno delavsko politično akcijo. Socialistična stranka ne more privesti v zmago. Žal, da je med novimi voditelji v politični akciji unij veliko neizkušenosti in delajo napake v krizajočih se izjavah, pa tudi kandidati izmed katerih mnogi niso mojstri v kampanjah in rečjo vsled tega marsikaj, kar agitacijo zanje več skoduje kakor koristi.

Unije CIO so bile aktivne v volilnem boju v Pittsburghu, Pa., v Akronu, Cantonu in v več drugih mestih. Njihov županjski kandidat v Pittsburghu je zmagal, toda ni bil njihov v smislu kakor so ga imele v Detroitu, ampak so ga le indorsala za ponovno izvolitev. V Akronu in Cantonu kandidati CIO niso bili zmagoviti.

V Clevelandu sta si stala nasproti v boju za župansko mestno demokrat in republikanec. Zmagal je sedanji župan Burton. Organiziranemu delavstvu ni noben naklonjen, razen v volilnih kampanjah seveda, če nih slučajno kake vele stavke.

McLevy v tretjič izvoljen

V Bridgeportu, Conn., je bil za župana na socialistični listi že v tretjič izvoljen Jasper McLevy. Zaeno z njim je bila izvoljena vsa ostala socialistična lista v mestne urade. Socialistična stranka v Connecticutu pod vodstvom župana McLevyeja se je ločila od ameriške socialistične stranke 1. 1936 in se pridružila social-demokratski federaciji, pri kateri je Levy zdaj predsednik. Manj sreča je imela socialistična stranka v Readingu, Pa. Njeni kandidati so bili poraženi vsled kampanje utiličnih magnatov (lastniki eletrarn, plinaren itd.), da je vsled zavezništva omenjenih magnatov z demokratimi in republikanci, a vzhod temu so dobili le par tisoč glasov manj kot zmagoviti demokratični kandidati. Tudi socialistična stranka v Readingu je pridružena socialistični stranki.

Zdravstveni uradi, ki so označeni na spodnjem formularu, apelirajo na vsakega prebivalca v Chicagu, da se da preiskati glede sifilisa. Ta bolezni se je silovito razširila in za to je proti potreben sistematičen boj. Preiskava je brezplačna. Izrežite ta formular in pojrite z njim k zdravniku, ki bo potem brezplačno poskrbel, da boste preiskani.

CHICAGO SYPHILIS CONTROL PROGRAM

REQUEST TO PHYSICIAN FOR A FREE BLOOD TEST

Please send a specimen from the bearer to the Bureau of Laboratories, Chicago Board of Health for a free syphilis test. He understands that he is to return to your office for the result of the test.

The co-operation of Chicago physicians, who have offered their services in taking specimens for free test, as their contribution to the syphilis control program, is greatly appreciated by:

THE ILLINOIS STATE DEPARTMENT OF HEALTH
THE CHICAGO BOARD OF HEALTH,
THE UNITED STATES PUBLIC HEALTH SERVICE

STATE ADMINISTRATORS OF UNEMPLOYMENT COMPENSATION CONSIDER PROBLEMS AT NATIONAL CONFERENCE

Problem growing out of the administration of 51 State unemployment compensation laws, a majority of which authorize the payment of benefits in 1938, were discussed at the same time, the claim is verified and computed so that it will be ready for payment in the event the worker is eligible and still unemployed at the expiration of the waiting period. Benefits are usually about half the regular weekly wage with specified minimum and maximum amounts. Placement efforts continue during the period of benefit payments and beyond if necessary. Most States provide for a maximum of 14 to 16 weeks of benefits in a 52-week period, the precise number depending on the worker's earnings or length of employment during a prior qualifying period.

In order to safeguard the State unemployment compensation funds, the Social Security Act requires that each State may begin benefit payments until two years after it begins collecting funds under this law. Wisconsin, the pioneer State in this field, passed its unemployment compensation law in 1932 and is the one State already paying benefits. As of September 15, it had withdrawn \$1,200,000 for this purpose from the Employment Trust Fund and had a balance in reserve of approximately \$25,726,000.

Although State laws vary considerably in their provisions, since the Social Security Act permits wide latitude within which the States may secure Federal approval and cooperation, the States and the Social Security Board early in the program recognized the need for uniformity in handling certain problems and for a medium of interchange of experience. From this recognition grew the practice of State administrators meeting in conference for the purpose of discussing common problems which, early in 1936, developed a formal organization on both a regional and national basis. A number of standing committees composed of executive and technical staff of the various State agencies continuously study problems of mutual interest to unemployment compensation administrators.

The waiting period, it was explained, is the interval specified by State laws between the date when the worker first files claim for benefits, after the loss of his job, and the death benefit.

In the waiting period, it was explained, is the interval specified by State laws between the date when the worker first files claim for benefits, after the loss of his job, and the death benefit.

States in which benefits will be payable before the close of 1938 are Indiana, April 1; Mississippi, April 1; Iowa, July 1; South Carolina, July 1; Idaho, September 1; New Mexico, December 1; and Oklahoma, December 1, 1938.

The waiting period, it was explained, is the interval specified by State laws between the date when the worker first files claim for benefits, after the loss of his job, and the death benefit.

Although State laws vary considerably in their provisions, since the Social Security Act permits wide latitude within which the States may secure Federal approval and cooperation, the States and the Social Security Board early in the program recognized the need for uniformity in handling certain problems and for a medium of interchange of experience. From this recognition grew the practice of State administrators meeting in conference for the purpose of discussing common problems which, early in 1936, developed a formal organization on both a regional and national basis. A number of standing committees composed of executive and technical staff of the various State agencies continuously study problems of mutual interest to unemployment compensation administrators.

Mooney Asks Aid in Fight For Freedom

Thomas J. Mooney, from his San Quentin prison cell, appealed for "nation-wide support" in his new move to carry his fight for freedom to the United States supreme court.

In a letter to labor unions and "progressive and liberty-loving people through the country," Mooney disclosed his pending appeal to the supreme court will cost approximately \$15,000, and he asked for contributions to carry on his fight.

Japonska diplomacija

Japonci so na Kitajskem poobili nekaj angleških vojakov in pred tremi tedni so napadli tudi angleškega poslanika. V vsakem slučaju se japonska vlada "iskreno opraviči".

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledenem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih kulturnih društiev:

NOVEMBER

SPRINGFIELD, ILL. — Priredba klubov JSZ v Slovenskem domu soboto 13. novembra.

DETROIT, MICH. — Veselica klubov JSZ v soboto 20. novembra v Slovenskem nar. domu.

WAUKEGAN, ILL. — Konferenčni klubov JSZ v društvev Prosvetne matice v

NO. 1574.

Published weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL., November 10, 1937.

VOL. XXXII.

NEW YORK AND DETROIT: A LESSON IN UNITY

AFL and CIO members combined their votes in New York to re-elect Mayor Fiorello H. La Guardia and to administer to corrupt Tammany hall a crushing defeat from which it probably will never recover. The amazing vote for La Guardia on the American Labor party ballot establishes this new party as a powerful factor in the city's life.

In Detroit, however, those members of the AFL who followed the lead of Frank X. Martel, president of the Detroit Federation of Labor, helped elect the candidate of the Chamber of Commerce and the Manufacturers' Assn., defeating Patrick H. O'Brien, sponsored by the United Automobile Workers.

Could there be a clearer demonstration of the need for labor unity?

Labor fights labor and elects an obedient and reactionary tool of the union-hating corporations! Truly this is a case of cutting off one's nose to spite his face.

The results in Akron and Canton, Ohio, underscore the tragedy of labor disunity.

Because the CIO in these cities backed candidates on the Democratic ticket, some AFL leaders, at least, backed Republican candidates. Result: The liberal Judge G. L. Patterson in Akron was defeated, as was Darrell Smith, member of the Milk Drivers' union and the Newspaper Guild in Akron.

Labor in New York will be protected in its rights. Labor in Detroit, Akron, and Canton faces just what it faced in the recent auto, rubber and steel strikes: Clubs from business controlled police.

The New York vote shows the political solidarity of labor almost at its best. Except for the negligible desertions of Joseph P. Ryan of the longshoremen's union, the president of a house workers' union, and a few others, AFL and CIO united behind La Guardia. The CIO unions worked through the American Labor Party. The AFL unions worked through a non-partisan committee headed by George Meany, president of the New York State Federation of Labor.

La Guardia also had the support of middle class groups that couldn't stomach Tammany hall, but it is evident from the size of the American Labor party vote alone that he owns his election to union men and women.

Some newspapers, notably The Chicago Tribune and the Hearst press, attempt falsely to convey the impression that the defeat of O'Brien in Detroit means the election of an AFL candidate. If this were really true they would not be elated. The new mayor, Richard Reading, is an out-and-out reactionary, a die-hard Republican. AFL rank and filers can expect no favors.

Reading was not the first choice of Martel and his colleagues in the AFL. Martel, in the short course of the campaign, favored three different men. Last summer he was for O'Brien and was planning to run for city council on the labor slate. When the AFL-CIO fight became worse, and allegedly after strong pressure from the AFL Executive council in Washington, he switched to John W. Smith, a former mayor, but never a friend of the AFL. When Smith was eliminated he jumped on the bandwagon of the most reactionary, Reading. This is scarcely an AFL victory!

Unfortunate as was the defeat of O'Brien and the labor candidates for the city council in Detroit, prospects for the future are encouraging. Labor has perfected a political organization in what a year ago was the worst open shop city in America.

Despite the temporary defeat, the CIO comes out of the election with a permanent political organization and the ability to throw a genuine scare into the city. The machinery of this campaign is certain to be seen again.

In smaller cities labor fared well. In Duquesne and Clairton, Pa., once open shop steel towns, Elmer Maloy and John J. Mullen, steel union organizers, were elected mayors. In Bridgeport, Conn., Jasper McLevy, was re-elected on the Socialist ticket in a landslide.

Labor is just beginning to show its political strength. We dare say that in the congressional elections next year New York, Detroit, Akron and scores of other cities will send men with union cards to Washington.

—Kenosha Labor.

ARISE

This week we are greeted by the first issue of ARISE (Formerly Challenge of Youth) Monthly publication of the Young People's Socialist League, affiliated with the Socialist Party, U. S. A.

ARISE is the magazine of young Socialism in America. It is dedicated to the development of revolutionary Socialism and to the building of a strong, influential Socialist movement among American youth.

Such a magazine has long been needed. ARISE has a number of functions. It is the official spokesman for the Young People's Socialist League. Editorially, it will present the position of the Socialist Party on war, labor, national and international affairs and the extension of these Socialist policies into the youth field through the policies of the YPSL. It will also be an American reporter for the labor youth movement throughout the world.

The publishers of ARISE believe necessity to be the mother of invention but, they say, "We need a 'daddy' to effect this conception—in fact, What we need is a 'sugar daddy.' All our readers collectively must be that 'sugar daddy.'

The subscription rate is only 50c per year. Published at 21 E. 17th St., New York City.

The Cost of War

How costly is war? The poor are sent to war to protect the rich. It has always been so. After the war is over what have the poor gained? Nothing. Not even their right to a decent livelihood.

The World War cost 8,405,280 in human lives, 21,656,100 wounded and \$186,333,637,097 in money.

Imagine what could be done with that amount of money in helping to make this a better world to live in. And that many lives taken! And the terrible suffering of the wounded and others! All for what? How safe has the world really been made for Democracy?

Now we hear and read of another war. Who will benefit by it? Not the poor. They will do the suffering, yes. They will give up their lives and their health—not the rich.

Make a visit to the Hines Hospital in Chicago and get an eyeful of the remains of the last war.

—Mary Grubish.

PIONEER'S DANCE

Saturday, November 13th, the Pioneer Lodge, 559, SNPJ, will celebrate their twelfth Anniversary with a novelty dance at the SNPJ Auditorium, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago.

Music will be furnished by Steve Palla and his orchestra.

Admission: 35c in advance; 40c at the door.

Come out and enjoy yourself with the Pioneers on their Twelfth Birth-

day.

It isn't laziness that makes people dodge hard work. The easier the job, the more it pays.

JSF CONFERENCE IN WAUKEGAN NOV. 21

JSF Branches, Fraternal and Cultural organizations located in this district have been invited by the Conference secretary to send delegates to the JSF Conference which meets in the Slovene National Home in Waukegan on November 21, beginning at 10 A. M.

On the agenda will be the following reports: Work being carried on by the Yugoslav Socialist Federation, Secretary Chas. Pogorelec; Activities of the Farmer-Labor Party in Wisconsin, Joseph Vidmar of Milwaukee; Labor and organization activities in Waukegan, Martin Judrich and a report on the future Labor Party in Illinois which will step into the field in 1938 and the party that Socialists will have in it, by Anton Garden.

This district conference takes in the following cities: Milwaukee, Sheboygan, West Allis, Waukegan, Chicago, Cicero and the surrounding territory.

BERLIN-GERMANY OR WISCONSIN

The American Federation of Labor organizers including State Assemblyman Andrew J. Biemiller, Milwaukee, encountered upon quite an unexpected happening in Berlin, Wisconsin, when they arrived there in the endeavor to organize the workers of that locality. However, the obstacle which they were confronted with, did not prevent them from holding a general organizational meeting. For more than 500 persons had gathered about in the brick oven to hear the Labor organizers speak, when the hall they had previously rented for the meeting was refused them.

The management of the hall had told the organizers that it was obliged to cancel the arrangement because they were no longer renting the hall for meeting purposes. What an absurd and false statement. Perhaps even the management of the hall failed to realize it, for Assemblyman Biemiller revealed the fact that the night before the hall had been rented for company union purpose to the Truesdale Fur Company.

"This kind of treatment smacks more of Berlin, Germany, than of Berlin, Wisconsin. Wisconsin is noted for its progressive stand. Yet the Chamber of Commerce is apparently making an effort to keep us from organizing the workers of this town. For there is little question in our mind that the effort to bar us from speaking was dominated by the Chamber of Commerce," stated Biemiller.

But, despite the fact that the organizers of the AFL have met with reactionary difficulties, two plants have already been organized under the AFL, which still further proves that workers are interested in being represented under organized labor.

Louise B. Jersey,

"Plesno veselico"

The SNPJ lodge, "Slovenski Dom" is sponsoring a "Plesno veselico" this Saturday, November 13, at Fleiner's Hall, 1638 N. Halsted Ave., Chicago. The music will be furnished by the Pal-Noters orchestra. Admission 25c.

JAPAN STILL "DEFENDING" HERSELF IN CHINA

Nipon to slice another large piece off China regardless of what any nation may think about it

ILLINOIS LABOR PARTY CONVENTION DECIDES TO LAUNCH LABOR TICKET FOR 1938

Trade Union Political Party Rejects Communist Party Line of Liquidation

By A. G. McDowell

DECATUR, Illinois.—The Illinois Labor Party, founded by trade union delegates in July 1936 as the organizer of a political arm for Labor, met here in a preliminary state Convention October 30th and 31st and voted an organizing budget of \$6,000 for a fifteen weeks period of preparation during balance of 1937 and beginning of 1938. This is to be followed by a state convention in March to nominate a full state wide ticket and organize the first Labor Party campaign in Illinois since 1920.

The Constitution of the organization was modified to permit federation of large fraternal bodies of labor such as the Slovene National Benefit Society (very strong in many mine and industrial sections), the Workmen's Circle, Workmen's Sick and Death Benefit Society, International Workers Order and Farmer, Cooperative and other organizations of a labor or allied character, in the Labor Party which up to now has been restricted to trade unions. No provision was made for admission of labor political parties already existing but it is clearly understood that an election agreement will be reached with the Socialist Party which was the only working class political party on the ballot in the last election. Some Socialists, including Arthur McDowell of Teachers Union No. 346, and National Labor Secretary of the Socialist Party who was Chairman of the Convention resolutions committee, did independent labor radicals like N. Lerner of the Typographical Union and Sarraine Loewe of the United Rubber Workers. Not so pleasing to Socialists as the decision to place an absolute Labor Party ticket on the ballot in 1938 in the state wide elections, was the compromise proposal fathered by the International Ladies Garment Workers to arrange for work through Labor's Non-Partisan League in local elections, which will include participation in old party primaries in order to defeat more vicious and dangerous labor foes during the period of growth and comparative weakness in the Labor Party. This compromise of Labor Party principles at the start was probably inevitable in view of the harshness of the state election laws relating to getting new parties on the ballot for local office. For a number of years the Socialist Party has been able to qualify only for the state wide ballot which has a comparatively reasonable requirement. Filing an independent ticket in the old party primaries is very easy on the other hand but a trap is laid for any new party wanting to start that way by the law which disqualifies from participation for two years in any other party, including signing of nominating petitions, any citizen who votes in either Republican or Democratic primaries. The Illinois law also forbids running on two tickets simultaneously as practiced at the beginning by the American Labor Party in New York.

The Convention was attended by delegates both from C. I. O. and A. F. of L. unions, the Labor Party not being looked on as dominated by C. I. O. as is the case of Labor's Non-Partisan League. Over 160 delegates were seated from some 80 local and Central labor bodies, most of the important ones of which, with the exception of those steel workers locals dominated by Communist functionaries, have formally affiliated with the Labor Party. Important unions include International Ladies Garment Workers, Amalgamated Clothing Workers, Steel Workers, Rubber Workers, Machinists, Carpenters, Distillery Workers, Auto Workers, Angeline Pluth.

The Convention was attended by delegates both from C. I. O. and A. F. of L. unions, the Labor Party not being looked on as dominated by C. I. O. as is the case of Labor's Non-Partisan League. Over 160 delegates were seated from some 80 local and Central labor bodies, most of the important ones of which, with the exception of those steel workers locals dominated by Communist functionaries, have formally affiliated with the Labor Party. Important unions include International Ladies Garment Workers, Amalgamated Clothing Workers, Steel Workers, Rubber Workers, Machinists, Carpenters, Distillery Workers, Auto Workers, Angeline Pluth.

Mrs. L. Beniger, Angela Zaitz, Christine Turpin and Mrs. A. Andres prepared the refreshments and arranged the games in which we had a lot of fun.

Most of our members were present some also brought their friends along.

—Angeline Pluth.

NOV. 11 50th ANNIVERSARY OF HAYMARKET MARTYRS

Fifty years ago this November 11th, the first successful red scare drive in Chicago history was ended. And four men, outstanding labor leaders, had hanged by the neck until dead.

The Haymarket Riot, the Republic Massacre of its day, halted the onward march of labor when the cry of the 8-hour day was sweeping the country. A mysterious bomb, thrown by unknown hands, led to the legal death of four labor leaders, the sacrifice of the fifth, and years of imprisonment of three others before they were pardoned by Gov. Altgeld.

This week in Chicago and throughout the nation will be held memorial meetings to commemorate the sacrifice of August Spies, Albert R. Parsons, Michael Schwab, Samuel Fielden, George Engel, Adolph Fischer, Louis Lingg, and Oscar Neebe, the anarchists who paid the price for their advanced stand in that day. Wreaths will be laid on their graves in the Waldheim Cemetery.

The story of the Haymarket Riot is simple. Police shot strikers at the McCormick plant on the afternoon of May 3, 1886. Mayor Carter Harrison, the elder, attended a protest meeting called the next day.

Police March Out

Mayor Harrison left towards the end of the meeting and went to Desplaines Station where he told Capt. John Bonfield that no trouble need to be expected. But as soon as Mayor

Fur Workers, Progressive and United Mine Workers, Teachers, and Hod Carriers. The Convention action in preparing well in advance for the genuine state campaign in 1938 is most encouraging to Socialists, militants and progressives everywhere in the state. Among the other lines of program and policy approved by the Convention (and that like every other progressive policy) over the bitter and unprincipled opposition of the Communist Party, was the continuation of the Illinois Labor Party in the Tri-State Farmer Labor Political Action Promotion Committee of five set up by the Wisconsin and Minnesota Farmer Labor Parties in cooperation with the Illinois Party. This Committee first met and organized with authority of their state

committees at Madison, Wisconsin, October 1st. Dan Hoan of Milwaukee is Chairman and other members are Sarraine Loewe of Illinois, Sender Genis and John Bosch of Minnesota and Henry Ohl, Jr. of Wisconsin.

The Illinois Labor Party at this second convention announced that it was willing, once Farm groups were prepared to affiliate, to modify its name to indicate acceptance of Farmer allies. Vigorous action working towards the March 1938 Convention of the Illinois Labor Party will set the working class of the state well on the road towards independent class political action in spite of reactivities of the old capitalist variety and the new Communist kind, of opportunists and adventurers.

SEARCHLIGHT

BY
DONALD
J.
LOTRICH

Uncertainty prevails in the business world. Things aren't as rosy as many big business heads had predicted and expected. They blame the recession in the business rise on the government. The administration at Washington did tinker with everything possible to bring big business back on its feet after it had been knocked out flat and now we hear that these flatheads are trying to cause an artificial lull in business to force the administration to recede from its planned economy. Supplements have been ordered stopped until November 16 when the special session of Congress convenes. No doubt, pressure will be applied on Congress to relent and give big business more assurance and more opportunity to steal bigger wads from labor of the American workers.

I don't believe the capitalists are going to let it go so far as they did in 1929. They fear that. Furthermore, the administration at Washington, being more liberal, will not allow things to return to the low of 1932. It would ruin the entire program and all their accomplishments. And that would never do. And it would flatten out completely some of the big businessmen and give to the real wealthy class greater power over the lives of Americans. That concentration of power by the wealthy class has been going right on despite everything and everybody in the New Deal Administration and is still continuing.

On the other hand the poor never lived poorer than they have right thru these last half dozen years. It is pitiful how the poor suckers really sit still and take so little. But they had faith in Roosevelt and the New Deal. For them the New Deal didn't come. The standard of living hasn't been restored, much less improved. We haven't reached the steps from which we were shoved in 1929. We've learned to share what we have and that was generally less. If progress towards a better life for the working class is retarded now, it just simply means that there is no hope to regain our desire with even liberal politicians. And if the radicals could take control it would mean civil war. The only outlet is to build strong labor organizations which will withstand the onslaught of united reaction.

People forget so easily what we have been preaching all these years that capitalism cannot afford to give them a good life. That unless the

NOTE
More English reports and Articles on Page 5.